

Contra la dissort, la literatura

Joan Perucho, a l'esquerra, acaba de ser biografiat per Julià Guillamon, a la imatge de la dreta
XAVIER CARRIÓ / JUANMA RAMOS

JOAN PERUCHO, CENDRES I DIAMANTS. BIOGRAFIA D'UNA GENERACIÓ
Julià Guillamon

Editorial: Galaxia Gutenberg / Ajuntament de Barcelona, 2015
Pàgines: 724
Preu: 39 euros

Libres

Crític literari constant, novel·lista ocasional, assagista enderiat, articulista encuriós i comissari d'exposicions, Julià Guillamon ha publicat la seva monumental biografia *Joan Perucho, cendres i diamants*, profusament il·lustrada i rigorosament editada per Galaxia Gutenberg, amb la col·laboració del departament de publicacions de l'Ajuntament de Barcelona.

Escrita de manera devota al llarg de quatre anys intensos, entre el 2010 i el 2014, aquesta fastuosa crònica de la vida de Joan Perucho és, des d'un punt de vista tècnic, la primera incursió de Guillamon en el libèrrim món del memorialisme i, al mateix temps, és l'obra més ambiciosa que ha donat a conèixer durant la seva carrera, una carrera que va arrencar el 1989, precisament amb un assaig d'interpretació sobre l'autor de *Les històries naturals*.

Julià Guillamon ha reconduït cap a la biografia tots els seus dots com a escriptor. Per aquest motiu, de cap a cap de les 724 pàgines del text, hi anem trobant una barreja enlluernadora d'un bon feix de gèneres i disciplines diferents: biografia, autobiografia, memòries, narrativa, assaig, contrahistòria, microhistòria, història intel·lectual, crítica literària i d'art, sociologia cultural i encara me'n deixo algun. Complementàriament, Julià Guillamon adopta diferents tons i punts de vista que oscil·len entre els dos extrems de l'objectivitat documental i la implicació subjectiva.

Com a contrapunt natural de l'ample ventall de gèneres, disciplines, tons i punts de vista, tenim la curiosa estructura general de l'obra. D'entrada, el llibre es proposa resseguir de manera lineal la vida de Perucho entre el 1920 i el 2003 –entorn familiar, infantesa i joventut, la guerra, la universitat, la professió, el casament, la carrera d'escriptor i editor...– i, paral·lelament, el desplegament de la seva obra, sobretot a partir del 1947, la data de publicació de la seva primera obra, però el relat biogràfic *stricto sensu* es desborda en constants excursions te-

màtics, que sempre acaben encaixant perfectament i retornant-nos sans i es-talvis a l'eix central.

El subtítol, *Biografia d'una generació*, justifica clarament totes les piruetes de l'obra. En definitiva, Guillamon, bon lector de la literatura contemporània, ha traslladat cap al camp de la biografia la fragmentarietat i els desviaments tan característics de la ficció postmoderna de Pynchon a Foster Wallace. El resultat final és una obra exigent, complexa, orgànica i coherent que demana la participació constant del lector a canvi d'un fris divertit, ric i matisat de tota una

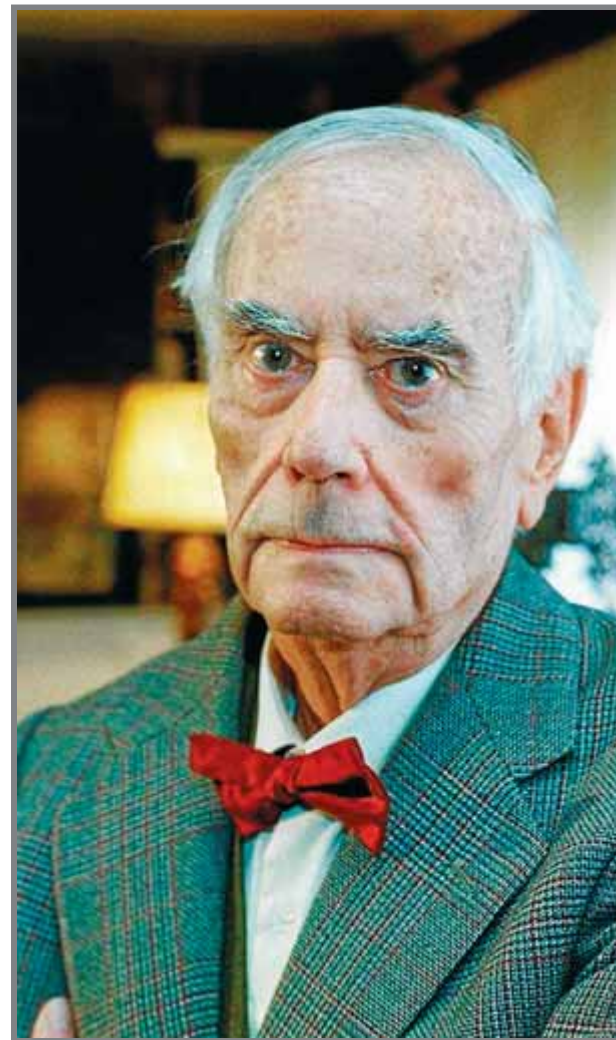
Guillamon ha creat una obra referencial

època, amb la personalitat humana i literària de Joan Perucho destacada en primer terme.

Joan Perucho, cendres i diamants és plena de virtuts: la solidesa i exhaustivitat de la investigació, el retrat detallat de Perucho i l'anàlisi a fons de la seva obra, la visió detallada i panoràmica del període històric, l'esforç intel·lectual de síntesi, la voluntat literària d'agermanar rigor i llegibilitat, l'incertesa documental gràfica que acompanya el text.

Ara bé, com és natural en una obra tan extensa i complexa, es detecten certes deficiències com ara repeticions innecessàries, l'abandó de la vida personal de Perucho, en certs moments una imatge massa unívoca del biografiat, judicis massa precipitats i personals, en algun cas la falta d'informació i un decaïment del text en els darrers capítols.

Amb tot, però, Julià Guillamon ha creat una obra referencial que obliga el memorialisme català a fer un inequívoc salt endavant. *

Un univers de fantasia literària

FERRAN AISA

El crític literari, novel·lista i periodista Julià Guillamon és autor de diversos llibres, com ara l'assaig *La ciutat interrompuda. De la contraccultura a la Barcelona postolímpica* (2001); el llibre de reportatges *Literatura catalana de l'exili* (2008), i la biografia del boxejador Pere Roca, *Jamás me verá nadie en un ring*.

El 1989 Guillamon ja va publicar l'assaig *Joan Perucho i la literatura fantàstica*. Ara torna a la biografia resseguint la vida i la generació de l'escriptor, crític d'art i poeta barceloní Joan Perucho (1920-

2003), un dels grans escriptors catalans del segle XX.

Guillamon va conèixer Perucho com a crític i va mantenir amb ell una profunda amistat. El periodista s'endinsa en el món literari i en la personalitat polifacètica de l'autor de *Les històries naturals*, a través de tots els àmbits que va dominar: fantasia, màgia, viatges, gastronomia, erotisme, vides de sants, bibliofília, etcètera. Poeta, novel·lista, crític d'art, columnista, Perucho va rebre el premi Ciutat de Barcelona el 1953 per *El mèdiom* i obtingué molts altres premis com el Nacional de Cultura de Literatura (1994) i el de la Crítica de poesia catalana per *Els jardins botànics* (1996).

Joan Perucho, cendres i diamants és un recorregut no solament per la vida de l'escriptor barceloní, sinó un cant generacional o una biografia coral on apareixen els seus companys de viatge: Joan Miró, Salvador Espriu, Nèstor Luján, Alvaro Cunqueiro, Josep Palau i Fabre, Jordi Sarsanedas, Albert Porta, *Zush*, Antoni Tàpies... Personatges amb els quals va fer la travessia de la postguerra tot refent ponts i recreant el clima cultural propici a les circumstàncies produïdes a Catalunya i a Espanya després de la Guerra Civil.

Guillamon recrea la vida de Perucho en una biografia extensa, acurada, detallista, minuciosa, apassionada i documentada. A través del fil conductor de l'autor de *Llibre de cavalleries* i *Històries naturals*, Guilla-

mon hi refà la història generacional de Perucho marcada per la cultura popular; i, alhora, il·lumina el seu univers marcat per la literatura fantàstica, però també per tota una obra que va anar publicant des del 1947 (*Sota la sang*) fins a l'assaig *La porta de la identitat* (1999), passant per les memòries *Els jardins de la malenconia* (1992), d'on Guillamon extreu la majoria de dades biogràfiques d'infància i joventut. La botiga del seu pare a Gràcia, el seu destí militar a les bateries del Carmel, la mobilització amb l'exèrcit franquista, el casament, la feina de jutge, etcètera.

Un apassionat de la vida

Joan Perucho era un apassionat de la vida i dels llibres, per aquest motiu, per casa seva hi van passar bona part dels grans noms de les lletres catalanes de la segona meitat del segle XX. El llibre de Guillamon és més que una biografia en ús, és un treball fonamental per conèixer com es desenvolupava la cultura catalana i la literatura bilingüe que practicaven una gran part dels escriptors catalans que escrivien llibres o articles a la premsa, ja fos a la popular *Destino*, *La Vanguardia* o altres publicacions. Julià Guillamon, amb aquesta biografia d'una generació, recupera el patrimoni literari oblidat de Joan Perucho i dels seus companys de lletres. Un llibre imprescindible per conèixer el món cultural d'un temps i d'un país. *

Casa, mar, cranc

Hi ha llibres que sembla que s'acostin al lector de puntes, com si li demanessin permís per entrar en la seva vida, per esquitllar-se dins la seva intimitat. Acostumen a ser llibres discrets, honestos, agradables en la seva senzilla formulació. *Platja llarga* arriba deu anys després de *La terra del record*. En aquest d'ara, a diferència d'aquell, l'escenari és marítim. El temps és fonamentalment passat (i l'estació, principalment l'estiu).

Platja llarga comença amb un poema en prosa, sense títol, que reflexiona sobre el fet de tornar a casa, "un retorn que ens passa sovint desapercebut". Els objectes que apareixen en aquests versos proemials revelen la presència de qui ha habitat dins aquelles quatre parets. "Escriure pot ser un acte de recerca de la realitat més amagada." I ja hi surten els crancs, per cert, els temibles animalons que no deixen de pul·lular de punta a punta per l'obra.

A partir del segon poema, tots tenen títol, i van teixint un relat. Un relat sobre l'absència i el record. I aquí hi ha, a parer meu, una de les virtuts del llibre: la manera com els diversos poemes van encaixant i van constituint una història. Una història que es fonamenta en determinades recurrències, ja sigui de tipus formal –repeticions de versos, per exemple–, ja sigui d'alguns elements que adquireixen un cert gruix simbòlic: el mar, la platja, la casa, els crancs, les granotes, les orenetes...

El temps passa subtilment per aquestes pàgines: "Era un camp magnífic de garrofers, / ara són carrers d'una població deserta." Quins dos versos més bells, que em duen a la memòria aquells altres de Borges, d'un dels poemes de *Fervor de Buenos Aires* (en concret, el titulat *La noche de san Juan*): "Hoy las calles recuerdan / que fueron campo un día"! El temps, en dos altres versos, "és l'oreneta que surt del niu / i el llimoner que floreix quan te'l mires".

Sembla que Roser Guasch ponderi què pot deixar dins cada poema, quin rastre de vida hi conservarà per mitjà de les paraules. Hi ha una celebració del present, en aquest llibre, a pesar que reflexioni tant sobre el passat i sobre "les cartes d'abans". És, finalment, una obra sobre els matisos: abans o després del mar, com si, en lloc de carrers, estiguéssim parlant d'una època o d'una altra. *

PLATJA LLARGA

Roser Guasch
Editorial: Arola
Tarragona, 2015
Pàgines: 74
Preu: 12 euros